

Urin och fekalier från separations- toalett

- anvisningar för omhändertagande

Beslut 990407 MHN § 74

Separationstoalett

Toalett eller insats i toalett som skiljer urin och fekalier åt. Toaletten är miljövänlig på så sätt att den underlättar det slutliga omhändertagandet och återvinningen av näringsämnen.

Omhändertagande av latrin/urin kräver tillstånd (enligt 5 och 6 §§ i renhållningsordningen). Anläggning/ändring av avloppsanläggning för avledande av avloppsvatten (inkl urin) till reningsanläggning eller till tank kräver särskild ansökan/anmälan till miljö och hälsoskyddsnämnden, (enl. 13–14 §§ förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och 1 § i lokala hälsoskyddsföreskrifter).

Anvisningar för kompostering av fekalier

- Inom tätbebyggda områden ska komposten placeras på så långt avstånd från möjligt från grannfastigheter för att förebygga olägenheter.
- Komposten ska placeras på betryggande avstånd från vattentäkt.
- Latrinkompost ska läggas i täta behållare (tät botten och lock ska ingå) med god luftning, lämpligen i locket.
- Anläggningen ska bestå av två behållare eller en behållare med två fack om minst 0,5 m³ vardera för ett permanentushåll, respektive 0,25 m³ vardera för fritidshushåll.
- Behållarna ska användas växelvis. För att säkerställa god reduktion av virus- och bakterieflora ska fekalierna komposteras minst sex månader efter avslutad påfyllning. Ytterligare sex månaders efterkompostering rekommenderas innan kompostmassan används i odlings-sammanhang.

deras innan kompostmassan används i odlings-sammanhang.

Skötsel av komposten

- Förbered komposthållaren genom att lägga ett lager av uppblötad torv eller sågdus på botten för att förhindra att komposten blir för torr. Vattna efter behov. Inblandning av vegetariska matrester och kompostmaskar rekommenderas.
- Täck kompostytan med strö (sågdus, torv, barkmjöl eller dylikt) för att förhindra lukt och flugor. Kalk hämmar komposteringsprocessen och bör därför inte användas.
- Komposten behöver god tillgång till syre. Gräv därför om komposten och blanda regelbundet.
- Använd behållarna växelvis exempelvis vartannat år. Då den första behållaren fyllts till ca 2/3 avbryts tillförseln av latrin och strömedel, och den andra behållaren tas i bruk

Anvisningar för omhändertagande av urin

Uppsamling

Urina leds till dunk/tank som ska förvaras svalt för att förebygga ammoniakavgång och lukt. Bäst är att ställa eller gräva ner dunk/tank i mark där temperaturen är konstant låg. Ett enkelt vattenlås på urinledning bör också finnas för att förebygga ammoniakavgång och lukt.

För ett bostadshus ska urinen kunna lagras under ca 8 månader, så att spridning kan ske under växtodlingssäsongen. Minst 2 m³ lagringsvolym per hushåll krävs. Mängden urin per person är ca 500 liter/år.

Plasttankar skall ha utfärdat godkännandebevis av SITAC AB, Swedcert AB eller annat relevant företag som utför detta.. För tankar gäller i övrigt de krav som miljö och hälsoskydds nämnden fastställt i anvisningar 2004-12-08.

Vid uppsamling i dunk bör lagringsvolymen ej överstiga 20 liter, för att dunken ska vara lätt-hanterlig (förekommer normalt endast för fritidshus).

Spridning

I första hand bör urin användas som gödning/bevattning på åkermarker där något odlas och skördas. Urinen spädes före spridning helst 9 – 10 ggr volymen. För spridning av humanurin gäller samma regler som gäller för annan stall-gödselhantering som regleras i miljöbalken,.

På Gotland tillåts inte spridning under tiden 1 januari–15 februari. För spridning under övrig tid, se broschyren: *Gödselspridning, när och hur?*

Om fastigheten bedöms lämplig eller ej, för eget omhändertagande tas följande hänsyn.

- Hur mycket odlingsbar eller annan likvärdig mark finns att tillgå?

Spridningsarealen för ett fritidshus vid totalt 1 månads vistelse bör inte understiga 500 m², för halvårsvistelse 3100 m² och för helårsboende 6200 m². Dessa siffror bygger på att mängden kväve inte får överstiga 15 kg N/ha och spridningstillfälle. Spridning sker lämpligen 2 – 3 ggr under vår och försommar.

- Närhet till vattentäkter, vattendrag och grundvattenyta.

Finns risk att kvävet kan medföra olägenhet genom påverkan på grundvatten eller övergödning bör ingen spridning ske i området?

- Närhet till annan bebyggelse och belastning i området i stort.

Det är olämpligt att bevattna med urin i tätbebyggda områden pga att det kan lukta någon dag efter spridning.

Lokalt omhändertagande

Om du inte har tillgång till mark att sprida på utan risker för omgivning och miljön, bör om-

händertagandet i första hand ske vid närbelägen jordbruksfastighet, sk. lokalt omhändertagande. Särskild ansökan ska insändas till miljö och hälsoskydds nämnden.

Annat omhändertagande

Avledning av urin till avloppsreningsanläggning kan i undantagsfall godtas. Markförutsättningar och reningsanläggning ska uppfylla kraven i miljö och hälsoskydds nämndens anvisningar för enskilda avlopp. Anslutning medges normalt inte i tätbebyggda områden eller där marken och närhet till vattendrag/vattentäkter är sådana att olägenhet kan uppkomma genom den ökade kvävebelastningen. En anslutning till avlopps-anläggning ska anmälas till miljö och hälsoskydds nämnden.

Om urin/latrin inte kan nyttjas för eget eller för lokalt omhändertagande finns alltid möjligheten att lämna restprodukterna till kommunal avhämtning.

Ytterligare information

Titta gärna in på hemsidan: www.gotland.se/sbf